

Kliimapoliitika põhialuste metsanduse ja maakasutuse suuniste mõjude hindamise tulemuste tutvustamine

Aeg: 13.11.2015, 12.00 – 14.15

Koht: Tallinn, Keskkonnaministeerium

Juhatas: Kadi Kõiv

Protokollis: Kristel Järve

Osalesid: Ott Otsmann EMPL, Kristina Kaar EKUK, Katre Kets KeM, Helen Sulg (välisekspert), Jaanus Uiga EAF, Kadri Konsap KAUR, Enn Pärt KAUR, Veiko Eltermann RMK

Päevakord

1. ELF kommentaarid
2. Suuniste mõjude hindamise tutvustamine (Kadri Konsap ja Jaanus Uiga)

Lähemalt:

1. ELFi kommentaarid

ELF saatis oma kirjaliku kommentaari, koosolekul ei osalenud. Kommentaar:

„Täiendada metsanduse ja maakasutuse 1. suunise kuuendat lauset järgnevalt: Majandatavates metsades tuleb rakendada paindlikke ja puistute kasvupotentsiaalset tulenevaid raievanuseid arvestades sealjuures säästva metsanduse põhimõtteid ning erinevate majandamispraktikate (eeskätt lageraied) mõju metsade, sh mulla süsinikubilansile.

Täiendus on vajalik, sest säästva metsanduse mõiste metsaseaduses ei kata meie hinnangul süsinikuringet ja kliimamuutusi.“

Arutelu:

Suuniste koostamisel arvestati, et süsinikubilanssi ei saa suunata majandajale, vaid tegemist on riigi kohustusega. Tehti ettepanek mitte arvestada. Toodi näiteid, kus lageraie tulemus on parem kui aegjärgne raie. Lageraie on säästlikum ning häiring on ühekordne. Kõrvuti lankidel on näha, kuidas 10 aastat pärast alustamist lageraielangil kasvas juba kuue meetri kõrgune männik, turberaiel aga tehti alles viimast järku – suured puud olid läbisegi uuendusega, kusjuures viimast järku ei ole võimalik raiuda uuendust kahjustamata. Praktikas ei ole turberaie selline nagu teoorias arvatakse.

Lisaks toodi välja, et ELFi ettepaneku sõnastuse näol on tegemist liigse detailsusega, mis pole antud kontekstis asjakohane. Suunises räägitakse pikaajalisest perspektiivist ja kliimapoliitikast – säästva majanduse põhimõtte katab kõik vajaliku. Lageraiel on lühiajaliselt teine mõju kui pikas perspektiivis (viimases säästev). Kui selline detail sisse tuua, peaks sisse tooma ka muud uuendusraie detailid: süsinikuringe uues põlvkonnas, intensiivne süsiniku talletamine jms. Peale selle on suunise eesmärk suurendada süsiniku sidumisvõimet ja juurdekasvu ning

tegemist on suunise ja selle seletuskirjaga. Meetmed tulevad hiljem ning seal saab uuesti arutada, mis on asjakohane jne.

Märgiti ära, et tegemist on hinnanguga ning hinnang on subjektiivne. Probleemiks on, et ettepaneku tegijat ei ole kohal.

Otsustati: Arvestades kliimapoliitika põhialuste dokumendi üldistus taset (katusdokument) otsustati ettepanekuga mitte arvestada. Ettepanek on seotud meetmetega, mida arutatakse dokumendi rakendamisel.

2. Suuniste mõjude hindamise tutvustamine

Kadri Konsap Keskkonnaagentuurist ja Jaanus Uiga Eesti Arengufondist tegid ettekanded mõjude hindamise tulemustest.

Arutelu:

Peamiselt arutati ajavahemiku üle, mille kohta andmeid on mõistlik esitada. Raiemahtude andmed on kõigi teiste tabelite ja jooniste aluseks. Raiemahtude tabelis põhinevad andmed kuni 2050. aastani arvutustel, edasi enam mitte. Seega võib sellest tabelist jääda ekslik mulje nagu 15 miljoni tm raiemahu korral saaks selles mahus raiuda vaid korra ning edaspidi vaid 8 miljonit tm. Tegelikuses toimub võnkumine, tsükliline raiemahu muutus. Lisaks sõltub raiemaht ka vanusest. Kuna puistute struktuur on ebaühtlane, siis tuleb ajas kõikumisi – algul rohkem, pärast ühtlustub. Pikaajaline optimaalne raiemaht jääb umbes 10 miljonit m³ juurde 100 aasta lõikes.

Tehti ettepanek näidata andmeid vaid 2050. aastani. Samas on mitmed andmed toodud kuni aastani 2100 ja, kuna raiemaht on tinglik alus neile, siis tuleb ka neid lühendada. Teoreetiliselt on võimalik ka raiemahtu edasi arvutada, kui see osutub mõistlikuks ja vajalikuks. Samas on ka selline arvutus väga umbmäärane. Kuna süsiniku sidumise graafikus tuleb välja, et 0-raie korral muutub mets lõpuks emiteerijaks (hiljem kui 2050. aastal), siis graafikute lühendamisel seda enam ei kajastata.

Toodi välja, et joonised ei arvesta metsade tagavara paranemist ajas, hinnanguliselt u 10%. Uus metsapõlvkond on tootlikum kui varem, metsade kasv on kiirenenud. Põhjuseks peamiselt kuivendamine (mõju avaldub alles uues põlvkonnas ning kuivendamismõju pole veel täielikult välja tulnud) ja kliima soojenemine.

Arutati ka nõudluse olulisust raiemahu juures. Näiteks Soomes on vaid raievanuse piirang, mitte mahupiirang ning sisendiks on turunõudlus ja inimeste soov metsa raiuda. Nõudlus on oluline mõjur, nt praegu ei taheta energiapuitu, aga tulevikus võib olla soovitakse rohkem. Ka metsateatise realiseeritakse vaid u 60% (okaspuudel jääb realiseerimata u 20%, leppadel koguni 50%).

Igal aastal sama mahu raiumise asemel on võimalik stsenaarium raiuda mahuküpsuse piires. Eeldades, et süsinikku talletatakse puittoodetes, saab mahuküpsuse piires raiudes suurema talletamise. Kui õigel ajal ei raiuta, siis osa puitu langeb välja – kõlbab vaid kütteks. Ei peetud vajalikuks ühtlase kasutamise stsenaariumit, st piirata mingi kindla kogusega raiet.

Ressursikasutuses (raiemahitudes) tuleb arvestada pikaajalist perspektiivi, mitte lühiajalisi eesmärke. Liiga lühikeste perioodide korral ei saa järeldusi teha. Ka nii süsiniku sidumise kui ka majandusmõtjude juures tuleb välja, et kohene metsa realiseerimine on parem. Tagavara on niikuinii liiga suur, ei saa anda sõnumit, et suurem raie põhjustab vähem sidumist.

IPCC järgi liigume majandamisega emiteerija poole, kuid tegelikult seob mets ikkagi süsinikku. Metsariikide probleem ongi see, et on palju metsa, aga justkui ei seo midagi. Kui on vaid 10% metsa, siis on lihtne sidumist saavutada metsamaa pindala suurendamisega. Peamine, et kõigi stsenaariumide korral ei läheneta kunagi nullile, toimub küll kõikumine, kuid ikkagi seotakse süsinikku. Eestis tuleb ikka mets tagasi aladele, kus kunagi mets on olnud. Suunis, et hoiame metsamaa pindala stabiilsena, tagabki süsiniku sidumise.

Majandusnäitajate juures toodi välja, et RMK majandusnäitajad ei sobi erametsaomanike iseloomustamiseks. RMK-l on palju lisakohustusi, nt matkarajatised, ehitised muud rajatised jms. Kulutused on erinevad ka tulenevalt sellest, kui palju metsamaad omatakse. Tehti ettepanek poolele metsale teised näitajad võtta, seejuures võetakse arvesse EKUKi andmed, mitte see, kas keegi majandav või ei.

Jaanus Uiga toodud näitest metoodika kohta ei saadud lõpuni aru, ettekande tegija lubas metsanduse näidet kirjalikult seletada. Metsamajanduse toodangu suurenedes tõuseb kogu sektori toodang ja ka teistes sektorites.

Toodi välja, et 0-raie korral on väga suur mõju SKP-le. Tõstatati küsimus, kas kliimapoliitika juures on oluline pigem süsiniku sidumine või majandusmõju. Tuleb teha tasakaalustatud valik.

Otsustati:

Andmeid kajastatakse vaid aastani 2050. Probleem on selles, et enamus andmeid põhinevad raiemahitud andmetel ning seal saadud tulemused põhinevad arvutustel kuni 2050. aastani. Hilisemad andmed on liiga oletuslikud ja võivad viia eksiarvamusteni. Selle asemel kajastatakse seletuskirja tekstis võnkumisi ja tsüklilisust. Eraldi tuuakse välja graafikul 0-raie korral süsiniku sidumine, kuna see on arvutustel põhinev ning näitab, kuidas mets muutub ilma majandamiseta lõpuks emiteerijaks.

Mõju hinnangus muudetakse ka majandusnäitajaid. RMK majandusnäitajaid kasutatakse vaid poole metsa kohta, ülejäänud jaoks töötatakse välja erametsa näitajad. Sellega läheb rohkem aega.

Eeldatavalt võiks muudatused (v.a. majandusnäitajate osa) sisse viia järgmiseks kolmapäevaks (18. novembriks). Seejärel jääb töörühmale läbivaatamiseks ja tagasisideme andmiseks üks nädal.

(Kadi Kõiv)

Juhataja

(digitaalne allkiri)

(Kristel Järve)

Protokollija

(digitaalne allkiri)

